

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ชีวประวัติและบทบาททางสังคม การเมืองและวิชาการของท่านหญิงอาฮิชะฮุ (ร.ฎ.) ผู้วิจัยได้แยกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้ :-

1. ชีวประวัติท่านหญิงอาฮิชะฮุ (ร.ฎ.) แบ่งเป็น :-

1.1 ชีวิตในวัยเยาว์

ท่านหญิงอาฮิชะฮุ (ร.ฎ.) เป็นเด็กที่มีความฉลาดเหนือเด็กปกติ ท่านกำเนิดในปีที่ 1 ก่อนท่านนบี ﷺ ถูกแต่งตั้งเป็นศาสนทูตในตระกูลที่ที่อึมเอบและเต็มไปด้วยบรรยากาศแห่งอิสลาม เพราะทั้งอุมัยรฺ (ผู้เป็นบิดา) และอุมมูมูมาน (ผู้เป็นมารดา) ทั้งสองได้นับถือศาสนาอิสลามและเป็นมุสลิมที่ศรัทธามั่นในความเอกะของพระองค์อัลลอฮุ และท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ คือ ศาสนทูตของพระองค์ และท่านหญิงเกิดจากตระกูลที่สูงส่งที่บรรจบกับตระกูลของท่านนบี ﷺ ที่มูเราะฮุ อิบน์ กะอฺบ อิบน์ ลุฮัย ท่านมีพี่น้องร่วมบิดาทั้งหมด 6 คน ท่านหญิงมีชื่อทั้งชื่อจริง ฉายาและชื่อเล่นมากมาย เช่น แม่แก้มแดง แม่ผิวขาวอมชมพู อุวัยชาฮุ เป็นต้น

1.2 ชีวิตในบ้านของท่านรสูล ﷺ

ท่านหญิงอาฮิชะฮุ (ร.ฎ.) เริ่มเข้าสู่บ้านของท่านนบี ﷺ เพราะท่านได้สมรสและอยู่ด้วยกันกับเธอในขณะที่เธอยังเป็นเด็ก โดยมีอายุประมาณ 9 ปี (ตามหะดีษบุคอรีและมุสลิม) หรือ 15-16 ปี ตามการคำนวณของนักประวัติศาสตร์มุสลิม แต่อย่างไรก็ตามเธอสามารถรับใช้และปรนนิบัติสามีของเธออย่างเต็มที่และเต็มใจ จนเธอสามารถวิ้วางวัตถุอันยิ่งใหญ่ นั่นคือ เธอเป็นภริยาสาวโสดที่มีเคยผ่านการแต่งงานมาก่อนแต่เพียงคนเดียวและเป็นสุภที่รักของท่านนบี ﷺ รองจากท่านหญิงเคาะดีญะฮุ (ร.ฎ.) เพราะเธอมีความอดทน กล้าหาญที่จะเผชิญกับอุปสรรคชีวิตพร้อมกับท่านนบี ﷺ และสนับสนุนท่านในการเผยแผ่สั่งธรรมแก่ประชาชาติของท่านอย่างบริสุทธิ์ใจ ท่านหญิงประกอบด้วยบุคลิกลักษณะที่น่ายกย่องสรรเสริญมากมาย เช่น ชอบเล่น มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส พูดจาซัดอัยซัดคำ ความจำยอดเยี่ยม สุภาพอ่อนโยน เชื้อฟิงบิดามารดาและสามี มีความจงรักภักดีต่อเอกองค์อัลลอฮุ มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับทุกคน มีการเสียดละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนยากจน มี

ความเป็นอยู่อย่างสันโดษ เครื่องครัดต่อศาสนา เพราะเธอได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากบิดามารดาของเธอ ซึ่งเธอจะศึกษาอัลกุรอาน อัลหะดีษ ประวัติชีวิต ประวัติการต่อสู้ระหว่างเผ่า และบทกวี รวมทั้งการศึกษาชั้นสูงที่มีแบบแผนจากท่านนบี ﷺ ผู้เป็นสามีสุดที่รักของเธอ โดยเฉพาะในการเรียนรู้ในการอ่านอัลกุรอาน อรรถาธิบายอัลกุรอาน ศาสนบัญญัติ การแบ่งมรดกและอื่น ๆ ส่วนวิชาความรู้ด้านการแพทย์นั้นเธอจะเรียนรู้จากท่านนบี ﷺ และผู้ที่มารักษาท่านนบี ﷺ โดยเฉพาะ

1.3 ชีวิตในสมัยเคาะลีฟะฮ์ทั้งสี่ และสมัยอุมัยรุดมูมินีนมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อับดุลฟัยยาน (ร.ฎ.)

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) มีบทบาททั้งทางด้านสังคม การเมืองและวิชาการที่มากกว่าภริยาของท่านนบี ﷺ คนอื่น ๆ เพราะท่านหญิงมีความใกล้ชิดกับท่านมากกว่า และท่านมีบทบาทในการให้คำปรึกษาและวินิจฉัยปัญหาศาสนาแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ทุกคน และท่านเริ่มมีบทบาทที่เด่นทางการเมืองในสมัยของเคาะลีฟะฮ์อุษมาน อิบน์ อับฟ้าน (ร.ฎ.) สมัยของเคาะลีฟะฮ์อะลี อิบน์ อับดุลลีย (ร.ฎ.) จนถึงสมัยของท่านมูอาวิยะฮ์ อิบน์ อับดุลฟัยยาน (ร.ฎ.)

2. บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ในด้านสังคม ซึ่งประกอบด้วย :-

2.1 การบริจาคทรัพย์สุน

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) เป็นคนใจกว้างที่ชอบบริจาคทรัพย์สุนของท่านที่มีอยู่จนกระทั่งบางครั้ง ไม่มีอาหารเหลือเลยสำหรับนาง

2.2 การปกป้องสิทธิสตรี

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) เป็นคนที่ทำงานเอาจริงเอาจัง โดยเฉพาะการปกป้องสิทธิสตรีจากการรังแกของผู้ธรรม

3. บทบาททางการเมือง

3.1 การให้คำปรึกษาแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ (ร.ฎ.)

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) มีความจำอัลกุรอานและอัลหะดีษอย่างดี และมีความคิดที่เฉียบแหลม ทำให้ท่านสามารถให้คำปรึกษาแก่บรรดาเศาะหาบะฮ์ทุกคน ถึงแม้พวกเขาจะมีความอาวุโสกว่า

3.2 การเรียกร้องความเป็นธรรม

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) เริ่มให้ความสนใจทางการเมืองเป็นพิเศษในตอนปลายสมัยของท่านอุษมาน (ร.ฎ.) และสมัยของท่านอะลี (ร.ฎ.) โดยเฉพาะหลังจากที่ท่านอุษมาน อิบน์ อับฟ้าน (ร.ฎ.) ถูกฆาตกรรมโดยอับดุลลอฮ์ อิบน์ สะบาอ์ เป็นผู้บงการอยู่เบื้องหลัง ท่านหญิงได้เรียกร้องความเป็นธรรมจากท่านอะลี (ร.ฎ.) ให้มีการประหารชีวิตฆาตกรอย่างเป็นทางการที่สุด

4. บทบาททางด้านวิชาการ แบ่งเป็น :-

4.1 เผยแพร่วิชาการอธิบายอัลกุรอาน

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีความสามารถในการเผยแพร่วิชาการศาสนา โดยเฉพาะวิชาอธิบายอัลกุรอาน ซึ่งท่านหญิงจะใช้วิธีการอธิบายไว้หลายรูปแบบ เช่น :-

4.1.1 การอาศัยอัลกุรอานอายะฮฺหนึ่งมาอธิบายอีกอายะฮฺหนึ่ง (การอธิบายอัลกุรอานโดยอาศัยอัลกุรอาน)

4.1.2 การอาศัยอัลหะดีษมาอธิบายอัลกุรอาน

4.1.3 การอาศัยสาเหตุของการประทานอัลกุรอานมาอธิบายอายะฮฺอัลกุรอาน (การอธิบายอัลกุรอานโดยอาศัยสาเหตุของการประทานอัลกุรอาน)

4.1.4 การอาศัยความหมายทางภาษามาอธิบายอายะฮฺอัลกุรอาน

4.1.5 การอาศัยความพยายามและบากบั่นของตนเองที่ตรงกับอัลกุรอานหรือหะดีษมาอธิบายอัลกุรอาน

4.2 รายงานอัลหะดีษ

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ได้รายงานอัลหะดีษจากท่านนบี ﷺ เป็นจำนวนมากถึง 2,210 หะดีษหรือมากกว่า และท่านหญิงถูกจัดเป็นอันดับที่ 5 ของผู้จดจำและรายงานอัลหะดีษจากท่านนบี ﷺ เป็นจำนวนมาก เพราะท่านหญิงสามารถฟังอัลหะดีษโดยตรงจากท่านนบี ﷺ

4.3 วินิจฉัยปัญหาศาสนาและกฎหมาย

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ได้ให้คำวินิจฉัยปัญหาศาสนาและกฎหมายแก่บรรดาเศาะหาบะฮฺมากมาย โดยเฉพาะปัญหาที่เกี่ยวข้องกับผู้หญิงว่าด้วยการแต่งงาน การหย่าร้าง และการได้รับสิทธิในมรดก เป็นต้น

4.4 ให้ความรู้วิชาการแพทย์

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีความรอบรู้ในวิชาการแพทย์ เนื่องจากท่านนบี ﷺ เจ็บไข้ได้ป่วยบ่อยมากในช่วงที่ท่านมีอายุมาก โดยเฉพาะหลังจากท่านกินเนื้อแพะที่มีสารพิษซึ่งหญิงชาวฮิบส์องอาหารให้ท่านนบี ﷺ พร้อมใส่ยาพิษในอาหารนั้นด้วย การบริการอาหารตามหลักโภชนาการให้แก่ผู้ป่วยที่เป็นโรคจิตหรือผู้ที่มีความโศกเศร้าเนื่องจากมีคนในครอบครัวเสียชีวิต และการกรอกยาตรงกับโรคให้แก่ผู้ป่วย เป็นต้น

4.5 เล่าเรื่องประวัติศาสตร์

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีความรอบรู้ในเรื่องเล่าประวัติศาสตร์ เนื่องจากท่านหญิงสามารถจดจำเหตุการณ์ต่าง ๆ ของชาวอาหรับทั้งในสมัยก่อนอิสลามและหลังอิสลามอย่างแม่นยำ โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของท่านปี ~~๕๕~~ ลักษณะของท่านปี ~~๕๕~~ เมื่อรับวะหุ (โองการต่าง ๆ จากพระองค์อัลลอฮ์) เหตุการณ์ก่อนท่านปี ~~๕๕~~ อพยพสู่เมืองมะดีนะฮ์ เป็นต้น

4.6 เผยแพร่วรรณกรรมและบทกวีภาษาอาหรับ

สืบเนื่องจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) เป็นคนที่มีวาทศิลป์และพุดจาเสียงดั่งฟิ่งซัด คล่องแคล่ว และใช้โวยากรณ์ที่ถูกต้อง ทำให้ท่านหญิงสามารถเผยแพร่วรรณกรรมและบทกวีอาหรับ ไปสู่ทุกหนทุกแห่ง

ดังนั้น ผู้วิจัยพบว่า จากการศึกษาวิเคราะห์ชีวประวัติของท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ทำให้สามารถเข้าใจถึงคุณลักษณะพิเศษของท่านหญิงมากมาย เช่น :-

- 1) เป็นภริยาของท่านรสุล ~~๕๕~~ ที่เป็นสาวโสดที่ไม่เคยผ่านการแต่งงานมาก่อนเพียงคนเดียว
- 2) แต่งงานกับท่านรสุล ~~๕๕~~ ในขณะที่อายุยังน้อย
- 3) รักและเคารพสามีด้วยความเต็มใจและบริสุทธิ์ใจ
- 4) มีความรู้ ความสามารถ และมีความจำยอดเยี่ยม
- 5) เป็นบุตรของผู้ชายที่นับถือศาสนาอิสลามเป็นคนแรก
- 6) มีความเด็ดเดี่ยวและมั่นใจในตนเองในการตัดสินใจและวินิจฉัยปัญหาศาสนา
- 7) มีความอดทนสูง ใจกว้างและมีความเสียสละ
- 8) ให้ความสำคัญต่อโลกอาคิเราะฮ์มากกว่าโลกดุนยา
- 9) ชอบทำอิบาดะฮ์และชอบบริจาค
- 10) เป็นหนึ่งในบรรดาผู้รายงานอัลหะดีษมากถึง 2210 หะดีษ
- 11) เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ในหลายสาขาวิชา
- 12) รักและเอ็นดูเด็กกำพร้า คนชรา และคนยากจน
- 13) ถ่อมตน ไม่ย่อหิ่งในศักดิ์ศรี
- 14) เชื้อฟิ่งและเคารพต่อสามี
- 15) เป็นมารดาแห่งศรัทธาชน

จากการศึกษาถึงบทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ในด้านสังคม การเมืองและวิชาการ ผู้วิจัยพบว่า ศาสนาอิสลามได้ยกฐานะของมุสลิมะฮ์ให้สูงส่งอย่างเด่นชัด โดยเฉพาะคุณงามความดีที่ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ได้สร้างนามากมาย ทำให้ท่านหญิงกลายเป็นบุคคลที่มีเกียรติท่ามกลางความปรารถนาที่มุสลิมะฮ์ทุกคนอยากจะได้เหมือนเธอ ดังนั้น ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) จึงเป็นกุดสตรีที่ควรยกย่องสรรเสริญและเป็นผู้ไรศคิ เพราะนางเป็นผู้ถูกหล่อหลอมด้วยบรรยากาศอิสลามมาจากบิดามารดาและท่านรสุล ~~๕๕~~ ผู้เป็นสามีของเธอตั้งแต่ยังเยาว์วัย ที่ได้ซึมซับและฝังลึกเข้าไปในชีวิตจิตใจของนาง ทำให้มิได้มีเพียงแต่บทบาทในด้านสังคมและวิชาการศาสนาเท่านั้น แต่ยังมี

บทบาทในด้านการเมืองเพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมจากผู้ปกครองประเทศหรือเคาะตีพะสุในสมัยนั้น ซึ่งบางครั้งความปรารถนาของนางได้รับความสำเร็จบ้าง แต่บางครั้งอาจล้มเหลว ล้วนแล้วถูกบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์อิสลามในอดีตที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของมุสลิมะฮ์ปัจจุบันไปสู่หนทางที่คิดและเจริญต่อไปในอนาคต

สิ่งผลักดันให้ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) ต้องทำงานอย่างหนักและมีบทบาทในอิสลามอย่างมากมานั้นมาจากความภาคภูมิใจของเธอในฐานะที่เป็นภริยาสุคที่รักของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ ท่านหญิง ได้มีโอกาสปฏิบัติตามที่ท่านมากกว่าใครอื่น เพราะ ได้เรียนรู้ในเรื่องต่าง ๆ จากท่านนบี ﷺ มากกว่าภริยาคนอื่น ๆ นางเป็นภริยาที่แสนสวย มีอายุน้อย ซ้ำยังมีความฉลาดปราดเปรื่อง ที่ทำให้ภริยาคนอื่น ๆ ของท่านศาสดาเกิดความต้องการและปรารถนาอยากได้เหมือนกับเธอ รวมถึงบรรดาผู้ก่อกบฏที่ไม่หวังดีต่อท่านนบี ﷺ ในที่สุดเกิดเหตุการณ์อัลอิฟก (ถูกใส่ร้ายปรักปรำ) และจากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ศัคคีศรีของท่านนบี ﷺ และของนางยิ่งเพิ่มมากขึ้น ดังที่เห็นได้จากคำยืนยันของเอกอัครราชทูตอิสลามในความบริสุทธิ์ของนางจากปากฟ้าในสุเราะฮ์อันนุรตั้งแต่อายะฮ์ที่ 11-23 เพื่อให้เป็นบทเรียนแก่ประชาชาติรุ่นหลังต่อไป

ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) มีบุคลิกลักษณะเป็นเด็กที่ร่าเริงแจ่มใส มีความคิดฉลาดหลักแหลม ในการเป็นที่ปรึกษาของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ซึ่งมีญาติของนางเป็นผู้สนับสนุน และเธอเริ่มเข้ามามีบทบาทในด้านการเมืองในสมัยตอนปลายของการปกครองของเคาะลีฟะฮ์อุษมาน (ร.ฎ.) และสมัยตอนต้นของการปกครองโดยเคาะลีฟะฮ์อะลี (ร.ฎ.) ซึ่งมีเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์เกิดขึ้น นั่นคือ สงครามอุฮุ ที่คร่าชีวิตชาวมุสลิมนับหมื่นคน และส่งผลต่อความขัดแย้งทางด้านความคิดของพวกเขา จนยากที่จะให้คำตัดสินว่าฝ่ายไหนเป็นฝ่ายผิด และฝ่ายไหนเป็นฝ่ายถูก

จะเห็นได้ว่า ความขัดแย้งและสงครามที่เกิดขึ้นครั้งนี้ได้มาจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) และท่านอะลี (ร.ฎ.) เพราะท่านอะลี (ร.ฎ.) เองก็ได้ยืนยันเจตนาารมณ์ความบริสุทธิ์ของท่านหญิง และจากความเคารพนับถือที่เคาะลีฟะฮ์อะลี (ร.ฎ.) ที่มีต่อท่านหญิงครั้งนี้ ทำให้ท่านหญิงต้องถอนตัวเองจากการเมืองโดยไม่ยุ่งเกี่ยวกับงานนี้ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา แต่ยังให้คำตักเตือนและคำปรึกษาแก่บรรดาเคาะฮาบะฮ์เหมือนเดิม โดยเฉพาะในเรื่องของคุณธรรม จริยธรรม กฎหมายอิสลามว่าด้วยศาสนบัญญัติ และการรายงานอัลหะดีษ เป็นต้น จึงได้ข้อสรุปว่า ท่านหญิงอาอิชะฮ์ (ร.ฎ.) สามารถครอบครองตำแหน่งอันทรงเกียรติในประวัติศาสตร์อิสลามที่มีกรกล่าวถึงหรือเล่าต่อ ๆ ไปเรื่อยมาจนกระทั่งบัดนี้นั้นก็เพราะความเข้มแข็ง กล้าหาญและยืนหยัดบนความถูกต้องและแสดงความเป็นผู้นำที่เฉลียวฉลาดและรอบคอบของเธอจนทำให้ประชาชาติรุ่นหลังสามารถเจริญรอยตามเธอได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้เลือกทำวิจัยในเรื่องบทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ในด้านสังคม การเมืองและวิชาการ ซึ่งเน้นในประเด็นหัวข้อสำคัญ 2 หัวข้อ คือ :-

1. ชีวิตประวัติของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.)
2. บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ในด้านสังคม การเมืองและวิชาการ

ทั้งนี้ เพราะเห็นว่า ท่านหญิงมีประวัติที่ควรแก่การศึกษาเพราะตั้งแต่ยังเยาว์วัย ท่านหญิงเป็นเด็กหญิงที่โศกดี และฉลาดอย่างน่าอัศจรรย์ เนื่องได้มาอยู่ร่วมชีวิตเคียงบ่าเคียงไหล่กับท่านรَسُول ﷺ มาตั้งแต่อาลัยยังเยาว์วัย และท่านได้รับพรจากบรรดาผู้หญิงชาวอัล-อันศอรฺในวันแต่งงานว่า: “ด้วยความดี ความเจริญ และขอให้โศกดี” ทำให้ท่านหญิงมีชีวิตในการสมรสอย่างยั่งยืนจนกระทั่งท่านรَسُول ﷺ เสียชีวิตในบ้านและบนคอกของนาง และฝังร่างอันทรงเกียรติของท่านในบ้านของนางด้วย ดังปรากฏในหนังสือ al-Taj al-Jami' li al-Usool fi Ahadith al-Rasul ของมันศูร อะลี นาศิฟุ อัดหุไสนี แปลโดยอรุณ บุญชม (ม.ป.ป. : 4 : 205)

ดังนั้น ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามประเด็นที่สำคัญ ๆ ดังนี้ :-

1. ชีวิตประวัติของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.)

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) เป็นภริยาของท่านรَسُول ﷺ โดยคำสั่งของพระองค์อัลลอฮฺ และเป็นภริยาสุดท้ายของท่าน ซึ่งมีบรรดาสาวกทั้งหลายได้ยืนยันในเรื่องนี้ จึงทำให้ผู้ที่จะให้ของขวัญแก่ท่านรَسُول ﷺ จะต้องรอวันที่ท่านอยู่ที่บ้านของท่านหญิงอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือ al-Sifah al-Nabawiyah ของริศฎุลลอฮฺ และหนังสือ al-Bidayah wa al-Nihayah ของอิบนุ กะษีร ว่ามีอัลหะดีษรายงานโดยอับดุลลอฮฺ อิบนุ อุมีร์ (ร.ฎ.) จากท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ว่าท่านญิบรีล (อ.ส.) กล่าวแก่ท่านรَسُول ﷺ ว่า “นี่คือ (อาอิชะฮฺ) ภริยาของท่านในดุอา (โลกนี้) และอาคิเราะฮฺ (โลกหน้า)”

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) เคยถูกกล่าวหาว่ามีชู้กับศ็อฟวาน อิบนุ มุฮัมมัด แต่ท่านหญิงได้ออกตนจากคำกล่าวหาว่านั้น ในที่สุดก็มีอายะฮฺอัลกุรอานถูกประทานลงมาแก่ท่านนบี ﷺ เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของนาง ถึงแม้ท่านหญิงจะต้องทนทุกข์ทรมานกับความห่างเหินของท่านรَسُول ﷺ ในช่วงเวลาเป็นแรมเดือน แต่หลังจากนั้นก็ได้อายะฮฺอัลกุรอานถูกประทานลงมาเรื่อย ๆ ในบ้านของนาง ซึ่งสอดคล้องกับอัลบุนญี, สะอีดในหนังสือ Fiqh al-Sirah ว่า “เอกองค์อัลลอฮฺได้ทรงประทานอัลกุรอานไว้หลายโองการในซูเราะฮฺอันนุร : 4, 11-20 และ 23 เพื่อยืนยันความบริสุทธิ์ของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.)”

แม้กระทั่งท่านอุบัยร็ด (อ.ส.) ก็ยังฝากสถามถึงท่านหญิง ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือ *Fath al-Bārī* ของอิมาม อะฮฺมัด ว่ามีอัลหะดีษจากท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ว่าท่านรศูฎ ﷺ กล่าวแก่นางว่า “นี่คืออุบัยร็ด (อ.ส.) ท่านได้ฝากสถามถึงเธอ”

ดังนั้นท่านหญิงจึงเป็นสูกที่รักและหวงแแทนของท่านรศูฎ ﷺ และมุสลิมทุกคน และสามารถร่วมชีวิตกับท่านรศูฎ ﷺ ท่ามกลางความทุกข์ยากอย่างมีความสุขตลอดไป และท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) จะพำนักอยู่ในบ้านนั้นหลังจากท่านรศูฎ ﷺ ได้เสียชีวิตไปแล้วประมาณ 50 ปี กว่า จนกระทั่งเธอได้เสียชีวิตเมื่อคืนวันอังคารที่ 17 เดือนรอมฎอน ปีฮิจเราะฮฺที่ 58 ในขณะที่ท่านหญิงมีอายุได้ 73 ปี และบ้านของท่านหญิงก็เปรียบเสมือนโรงเรียนแห่งแรกที่เปิดบริการทางด้านการศึกษาและอำนวยความสะดวกทุกอย่างให้แก่ทุกๆ คน ท่านหญิงได้เป็นแบบอย่างของการเป็นบ่าวของเอกองค์อัลลอฮฺแก่ประชาชาติมุสลิมะฮฺทุกคน โดยเป็นผู้หมั่นทำอิบาดะฮฺ ชอบละหมาดและถือศีลอด และชอบบริจาคทรัพย์เงินจนหมดกระทั่งตัวเองไม่มีอะไรจะรับประทาน ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือ ‘*al-Sayyidah ‘A’ishah Um al-Mu‘minin wa ‘Ālimat Nisa’ al-Islam* ของญะฮฺมาฮฺ, อัब्ดุลหะมิด ว่านางจะปฏิบัติเช่นนี้เป็นประจำและปฏิบัติเช่นนี้เป็นประจำจนกระทั่งเสียชีวิต

2. บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ทางด้านสังคม

ท่านหญิงมีความห่วงใยทุกคน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวของท่านรศูฎ ﷺ โดยเฉพาะกับผู้ที่ท่านรศูฎ ﷺ เคยให้ความห่วงใย รักและเอ็นดูพวกเขาเหล่านั้น ซึ่งได้แก่ภรรยาและลูก ๆ ของท่านทุกคน และท่านเคาะลีฟะฮฺสุลฎาน อิบน์ อับฟาน (ร.ฎ.) เป็นต้น ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ยังมีหน้าที่ในการปกป้องสิทธิสตรีและช่วยเหลือสังคมด้วยการบริจาคทรัพย์เงินที่มีอยู่ให้คนยากจน (al-Afghani, Sa’id. n.d. : 32) ซึ่งสอดคล้องกับอัลหะดีษที่เกี่ยวข้องว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) เคยกล่าวแก่อัब्ดุลเราะฮฺมาน ซึ่งเป็นพี่ชายของนางที่เคยหลงใหลผู้หญิงคนหนึ่งชื่อ โกลา บินตุ อัลญุญดี และได้แต่งงานกับนาง แต่ไม่นานเขาเกิดเบื่อหน่ายต่อนางโดยมีการทำร้ายร่างกายของนางทำให้ท่านหญิงไม่พอใจในการกระทำของเขาและกล่าวเตือนเขาว่านางจะส่งนางกลับไปยังครอบครัวของนางดีกว่าทรมานนางอย่างนี้ และท่านหญิงจะบริจาคทรัพย์เงินทุกอย่างให้คนยากจนสิ้นเก็บไว้สำหรับตัวเอง เพราะนางได้ปฏิบัติตามคำกล่าวของท่านนบี ﷺ ที่ว่า *لَقُوا النَّارَ وَلَوْ يَشِقُّ ثَمَرُ* ความว่า : “พวกเจ้าจงเกรงกลัวการถูกทรมานในนรก ถึงแม้ด้วยการบริจาคซีกหนึ่งของลูกอินทผลัม ”

3. บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ทางด้านการเมือง

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีความสำคัญในด้านการให้คำปรึกษาและวินิจฉัยปัญหาศาสนา โดยเฉพาะเกี่ยวกับสตรีตั้งแต่สมัยที่เคาะลีฟะฮฺผู้ทรงธรรม และยังมีบทบาทที่เด่นในการร่วมเรียกร้องขอ

ความเป็นธรรมจากเตาอิฟะฮฺอะลียะฮฺ (ร.ฎ.) กรณีท่านอุษมาน (ร.ฎ.) ถูกฆาตกรรม ท่านหญิงยังคงเล่าที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาต่างๆ และบุคคลที่มีอำนาจ เช่น ท่านมูอาวิยะฮฺ (ร.ฎ.) ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือ *al-Tabaqat al-Kubra* ของอิบน์ สะอูด ว่าท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีบทบาทในการให้คำปรึกษาแก่ท่านอุมัยรฺ (ร.ฎ.) เกี่ยวกับบรรดาภริยาของท่านนบี ﷺ และลูก ๆ ของท่านนั้นไม่มีสิทธิในการรับมรดก และให้คำปรึกษาแก่ท่านอุมัยรฺ (ร.ฎ.) เกี่ยวกับการอนุญาตให้ใส่ของหอมสำหรับผู้ชายก่อนที่จะครองเอี๊ยะรอมตามที่ได้อ้างแล้ว

4. บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ทางด้านวิชาการ

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ที่เปรียบเสมือนคลังแห่งปัญญา เพราะสามารถอธิบายและจดจำอายะฮฺอัลกุรอานมากมาย อัลหะดีษถึง 2210 บท และบทกวีมากกว่าหนึ่งหมื่นบท (Fawzi, Jihan Rif'at, 14210 / 2001 : 46-54)

ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) เป็นผู้รอบรู้ในวิชาหะดีษ และศาสนบัญญัติ พร้อมเป็นที่ปรึกษาในเรื่องกฎหมาย นางมีความชำนาญทางด้านบทกวี ภาษาอาหรับ ประวัติศาสตร์ การแพทย์ และอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับหนังสือ 'A'ishah Mu'allimat al-Rijal wa al-Ajyal ของ Qutb, Muhammad; หนังสือ *al-Sayyidah 'A'ishah Um al-Mu'minin wa 'A'limat Nisa' al-Islam* ของ Tahmaz, 'Abd al-Hamid และวิทยานิพนธ์เรื่อง 'A'ishah Um al-Mu'minin ของ Dr. Zahiyah Qaddarah ว่า ท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) มีความรอบรู้ในอัลกุรอาน อรรถาธิบายอัลกุรอาน อัลหะดีษ ศานบัญญัติ กวีนิพนธ์ ประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา การแพทย์ และอื่นๆ

ขอเอกองค์อัลลอฮฺทรงประทานความเมตตาและทรงพอพระทัยในตัวท่านหญิงด้วยเถิด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะ ในการนำไปใช้

1.1 ควรมีการศึกษาและเปรียบเทียบประวัติท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ระหว่างสุนันกับชีอะฮฺว่ามี ความเหมือน หรือความต่างกันอย่างไร

1.2 ควรมีการศึกษาค้นคว้าชีวประวัติและบทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ในด้านสังคม การเมืองและวิชาการจากหนังสือต่าง ๆ เพิ่มเติมให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะหนังสือประวัติศาสตร์ที่เขียนโดยผู้เขียนที่มีใจเป็นกลาง และควรหลีกเลี่ยงหนังสือประวัติศาสตร์ที่ไม่มีสายรายงาน

1.3 ควรจัดให้เป็นหนังสือตำราเรียน หรือหนังสืออ่านประกอบสำหรับนักเรียนในการอ้างอิงหรือประกอบการเรียนในระดับมัธยม และอุดมศึกษา

1.4 ควรส่งเสริมให้มีการนำเสนอเรื่องนี้เพื่อนำไปใช้ในการอบรมสัมมนาต่าง ๆ เกี่ยวกับมุสลิมะฮฺ

1.5 ควรเผยแพร่ประวัติของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ผู้มุสลิมะฮฺทุกระดับเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต

1.6 ควรทำวิจัยเรื่องประวัติและบทบาทของภริยาของท่านนบีﷺ คนอื่น ๆ เช่น ท่านหญิงเคาะดีญะฮฺ บินตุ กุวัยลิด (ร.ฎ.) ท่านหญิงหุฟเศาะฮฺ (ร.ฎ.) เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.1 สำหรับผู้สนใจในการจัดทำวิจัยเรื่องนี้ต่อไป ควรมีการค้นคว้าจากเอกสารปฐมภูมิและตำราปัจจุบันให้มากที่สุด โดยเฉพาะตำราประวัติศาสตร์ที่มีผู้รายงานเป็นกลาง เพื่อเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาสังคมมุสลิมะฮฺในปัจจุบันและอนาคตต่อไป

1.2 ควรทำวิจัยเรื่อง ท่านหญิงอาอิชะฮฺ บินตุ อับบักฺ (ร.ฎ.) กับการถูกใส่ร้ายโดยนักบูรพาคติ บทบาทของท่านหญิงอาอิชะฮฺ (ร.ฎ.) ในด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

ربنا آتانا في الدنيا حسنة وفي الآخرة حسنة وقتنا عذاب النار
 وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين
 سبحان ربك رب العزة عما يصفون
 وسلام على المرسلين
 والحمد لله
 رب
 العالمين